

LBRIS

We know
books

Giorgio Agamben

Epidemia ca politică

Unde am ajuns?

Traducere din limba italiană de Alex Cistelean

*

*

*

Conține trei texte inedite oferite de autor pentru ediția în limba
română

 Alexandria
Publishing House

Cuprins

Avertisment	5
Inventarea unei epidemii	11
Contagiune	15
Clarificări	19
Unde am ajuns?	23
Reflecții asupra ciumei	27
Epidemia ne arată că starea de excepție a devenit regula.....	31
Distanțarea socială.....	37
O întrebare.....	41
Viața nudă.....	47
Noi reflecții	53
Despre adevărat și fals.....	59
Medicina ca religie	63
Biosecuritate și politică.....	71
Polemos epidemios	75
Recviem pentru studenți	89
Două cuvinte infame	93
Dreptul și viața.....	99
Stare de urgență și stare de excepție	103
Ce este frica.....	107

Inventarea unei epidemii

(il manifesto, 26 februarie 2020)

Confrunțați fiind cu măsurile de urgență frenetice, iraționale, și cu totul nejustificate, vizând o presupusă epidemie din cauza virusului corona, devine o necesitate să luăm drept reper declarațiile CNR (Consiliului Național al Cercetării), potrivit căreia nu doar că „nu există o epidemie de SARS-CoV2 în Italia”, dar, mai mult, „conform datelor epidemiologice disponibile la această oră, pe un eșantion de mii de cazuri, infectarea provoacă simptome ușoare și moderate (un fel de gripă) în 80-90% dintre cazuri. Aproximativ 10-15% dintre cei infectați pot dezvolta o pneumonie, a cărei evoluție este însă benignă în majoritatea absolută a cazurilor. Se estimează că doar 4% dintre pacienți au nevoie de recuperare la terapie intensivă”.

Dacă aceasta e situația reală, de ce mass-media și autoritățile se străduiesc să răspândească panică, întreținând o stare de excepție, cu îngrădiri exagerate ale libertății de mișcare și suspen-

darea condițiilor normale de viață și de muncă în întregi regiuni?

Doi factori pot să contribuie la explicarea unui comportament atât de disproportionat. În primul rând, se manifestă tendința tot mai accentuată de a folosi starea de excepție drept paradigmă normală de guvernare. Decretul-lege imediat aprobat de guvern „din rațiuni de igienă și siguranță publice” se concretizează de fapt într-o veritabilă militarizare „a localităților și zonelor în care e infectată cel puțin o persoană pentru care nu se cunoaște sursa de transmitere sau în care există un caz care nu poate fi raportat la o persoană care provine dintr-o zonă deja afectată de răspândirea virusului”. O formulă atât de vagă și nedeterminată va permite extinderea rapidă a stării de excepție în toate regiunile, întrucât e aproape imposibil ca noi cazuri să nu se înregistreze și în alte părți. Să ne oprim asupra gravelor limitări aduse libertății, prevăzute în decret: a) interzicerea părăsirii localității sau a zonei afectate de către oricare din cei care sunt prezenți în localitate sau în zona respectivă; b) interzicerea intrării în localitate sau în zona respectivă; c) suspendarea manifestațiilor sau a inițiativelor de orice natură, a evenimentelor și a oricărei formă de reuniune într-un loc public sau privat, chiar și a celor cu caracter cultural, ludic, sportiv și religios, dacă se desfășoară în locuri închise cu acces al publicului; d) suspendarea serviciilor educative ale grădinițelor și școlilor de orice nivel și mărime, precum și a frecventării activităților școlare și de formare superioară, cu excepția activităților de formare realizate la distanță; e) suspen-

darea serviciilor deschise publicului ale muzeelor și ale celorlalte instituții și locuri de cultură care se supun articolului 101 din codul bunurilor culturale și ale peisajului, și decretului legislativ din 22 ianuarie 2004, nr. 42, precum și a eficacității dispozițiilor regulamentare privind accesul liber și gratuit la aceste instituții și locuri; f) suspendarea oricărei călătorii de instruire, atât pe teritoriul național cât și în străinătate; g) suspendarea procedurilor de concurs și a activității instituțiilor publice, cu excepția serviciilor esențiale și a celor de utilitate publică; h) aplicarea măsurii de carantină cu supraveghere activă pentru indivizii care au avut contacte strânse cu cazuri confirmate de boală infecțioasă difuză.

Disproporția între ceea ce se spune a fi și ceea ce este, conform CNR, doar o gripă normală, nu foarte deosebită de cele care apar în fiecare an, sare în ochi. S-ar zice că, odată ce terorismul și-a epuizat rolul său de cauză a măsurilor de excepție, inventarea unei epidemii ar putea oferi pretextul ideal pentru a le amplifica dincolo de orice limită.

Celălalt factor, nu mai puțin neliniștitor, este starea de nesiguranță, frică, care în acești ani s-a răspândit, în mod evident, în conștiințele indivizilor și care se traduce printr-o veritabilă stare de panică colectivă, căreia epidemia îi oferă un context ideal. S-ar spune că un val gigantic de frică, provocată de ceva atât de infim din câte există, traversează umanitatea, iar puterile lumii o gestionează conform propriilor scopuri. Astfel, într-un cerc vi-

cios, limitarea libertății impusă de către guverne este acceptată în numele unei nevoi de siguranță care a fost indusă de aceleași guverne care acum intervin pentru a o satisface.

Contagiune

(11 martie 2020)

„Ungătorul”! Săriți, săriți!... „Ungătorul”!

Alessandro Manzoni, *Logodnicii*¹

Una dintre inumanele consecințe ale panicii ce se încearcă cu înverșunare a se provoca în Italia, profitându-se de așa-zisa epidemie de coronavirus, constă în a induce ideea de contagiune, aflată la baza măsurilor excepționale de urgență adoptate de guvern. Străină medicinei hipocratice, are un precursor necunoscut, ciurma care, între 1500 și 1600, devasta orașe italiene, immortalizată de Manzoni prin figura ungătorului, atât în romanul său, cât și în studiul său despre *Povestea coloanei infame*. Un „strigăt” milanez din timpul ciumei din 1576 îl descrie în acest fel, invitând cetățenii să-l denunțe:

---

1. Traducere Alexandru Balaci, București, 1966, ediția a II-a, p. 586. În original, „untore”: în timpul ciumei din Milano din sec. al XVI-lea, „untore”/ungătorul era cel suspectat că răspândește ciurma mânjind zidurile, ușile, ferestrele cu materii infectate. (n. tr.)

„Ajungând la cunoștința guvernatorului că anumite persoane cu prea puțin sentiment de caritate și care urmăresc să creeze teroare și spaimă în rândul poporului și al locuitorilor acestui oraș al Milanului, și care, pentru a-i atâța la revolte, umblă și ung cu resturi, care se zice că ar fi ciuimate și contagioase, porțile și zăvoarele caselor, colțurile străzilor din oraș și din alte locuri ale statului, sub pretextul că aduc ciuma în privat și în public, ceea ce presupune numeroase inconveniente, și nu puțină stricăciune printre oameni, pe lângă cei care se conving atât de ușor să creadă asemenea lucruri, se aduce la înștiințarea tuturor persoanelor, indiferent de calitate, stare, rang și condiție, că în termen de 40 de zile vor trebui să declare limpede care este persoana sau persoanele care au favorizat, ajutat sau știut despre o asemenea neobrăzare, în schimbul a 500 de scuzi”.

Păstrând proporțiile, dispozițiile recente (stabilite de guvern prin decretele pentru care speram – dar e o iluzie – că nu vor fi adoptate de parlament în legi formulate în termenii prevăzuți) transformă de fapt orice individ într-un potențial ungător, tot astfel cum dispozițiile privind terorismul luau ca drept un potențial terorist pe oricare cetățean. Analogia e atât de clară încât posibilul ungător care nu ar respecta prescripțiile e pedepsit cu închisoarea. Deosebit de odioasă pare figura purtătorului sănătos

sau precoce, care infectează o mulțime de oameni fără ca aceștia să se poată apăra de el, așa cum nu se puteau apăra de ungător.

Încă și mai tristă decât limitarea libertăților implicită în dispozițiile guvernamentale este, în opinia mea, degenerarea raporturilor dintre oameni, pe care acestea o pot produce. Celălalt om, oricine ar fi el, chiar și o persoană dragă, nu mai poate fi nici apropiat, nici atins, ci dimpotrivă trebuie să păstrăm distanță între noi, care după unii experți ar trebui să fie de 4,5 metri (interesantă acei cincizeci de centimetri!). Aproapele nostru a fost abolit. Se prea poate, dată fiind inconsistența etică a guvernanților noștri, ca aceste dispoziții să fie dictate acelor care le-au luat de însași aceeași frică pe care încearcă să o provoace. Însă e greu să nu credem că situația pe care o creează este exact aceea pe care cei care ne guvernează o încearcă de ceva timp: să se închidă odată și-odată universitățile și școlile și să se facă orele doar online, să încetăm a ne mai reuni și a mai vorbi din motive politice sau culturale, și să schimbăm între noi doar mesaje digitale, iar oriunde este posibil, mașinile să înlocuiască orice contact – orice contagiune – între ființele umane.